

pe lumea cealaltă. Rugăciunea făcută cu luminile aprinse ajută la mântuirea sufletelor și luminează calea spre viață veșnică. (*Ileana Drăguș*, 65 ani, Sighetu Marmăției, 2005)

După masă, li se dau dulciuri copiilor și săracilor peste morminte sau printre morminte. Când preotul încheie parastasele pentru familii, face un parastas în fața capelei și o masă comună, pentru cei care au murit nespovediți, și fără lumânare. Participă cât mai multe familii și din nou se face pomană. În această zi se întorc în vatra străbună toți fiii satului, pentru a-și comemora strămoșii. Străbunul, strămoșul, anticul sunt cuvinte ce poartă investitura sacrului, indiferent de obiectul sau persoana la care se referă. Faptul că ceva e strămoșesc, străvechi, ne evocă deja un soi de legătură cu forțele supratemporale. Ceea ce e străbun, străvechi și a existat odinioară influențează psihismul ca un element stabilizator și ca o prezență a celui alt tărâm, a lumii de dincolo. Cimitirul este așezat pe o colină și seara dacă privim din centrul satului, cimitirul pare un orașel în miniatură, de unde răzbat amintirile celor plecați dintre noi. Fie-le țărâna ușoară, și sufletele în Rai, unde toți sfinții și dreptii se odihnesc!

CRISTINA ZEBRENIUC BEUCA

Semne prevestitoare ale vremii în folclorul ucrainean din Poienile de sub Munte

*

Dacă porcul este neliniștit și caută și aduce paie în rât, înseamnă că peste 2 – 3 zile urmează vreme urâtă, ploaie, vânt, ger, frig.

*

Când vrăbiile fac gălăgie pe sub streșina casei, prevestesc frigul, vântul rece.

*

Când *kanya* adică șoricarul cântă și cere apă, e semn că peste 2 – 3 zile va ploua.

*

Dacă cucul își încetează cântecul înainte de Sf. Onofrei, 25 iunie, înseamnă că toamna va veni de timpuriu, iar dacă își cântă numele și după această sărbătoare, înseamnă că toamna va veni târziu.

*

Când pisica se întinde în mijlocul casei, se prevestește vreme frumoasă și o iarnă caldă.

Trufașu face rău și gânde că face bine.

Nu iești tu din țara me?
Ba eu îs din țara ta
N-ai văzut pe mămuca?
Ba eu, zău, c-o am văzut
Pită albă frământând,
Cu lacrimi învăluind.
-Hei tu, pui de pasăre
Du-te spunei mami așa:
Pită albă nu frământă
După mine să nu cânte,
Că de unde-s nu mă scoate
Numa strașnică de moarte.
-Hei, tu, pui de rândune
Du-te spune-i mami așé:
Că hainile din fetie
Nu le poarte, nu le ție
Să le scoată-ntre hotară
Și le deie foc și pară.
Cine mi-o vedea focu,
Mi-a vedea și norocu.
Cine mi-o vedea para,
Mi-o vedea și tihneala.
De la Ioana Moiş, 66 ani,
Berbești, 1964.

Variante:

T. Bud, *Poezii populare din Maramureș în vol. Folclorul din Transilvania*, vol. I, București, 1962, p. 34
Tache Papahagi, *Graiul și folclorul Maramureșului*, București 1925, p. 98
I. Bârlea, *Poezii populare din Maramureș*, vol. I București, 1924, p. 32.

4268

Vinderea nevastei

Fost-odată de-nsurat
Un fecior de gazdă mare
Ș-o luat săracă tare
Mămă-sa de fată mare,
O îmblat prin sat a cere.
N-o cerut pită și sare
Ce-o cerut fermecătoare
Ca să-i poată fermeca,
Să le strice dragostea.
Gheorghiiță, dragu mării
De nu-i vinde nevasta
Ieu ț-o aprinde casa
Și marhăle ți le-oi prinde,
Sărăcia te-o cuprinde.
Azi îi luni și mâni îi marți
Și-i târguț la Brăilați
Și de boi, dar și de vaci
Și de oameni care-s dragi.

Tu te duci în boldurele
 Și cumperi tri curele
 Curele cu tri forhingi
 Ca să știe că o vinzi
 El în târg când ajungea
 Nime nu îl întreba
 Făr-on câne de turc bătrân
 Nu să toacă și să tracă
 Supărare să nu-i facă
 Și deodată-l întreba:
 -De vândut îi nevasta?
 -De vândut îi sāraca.
 -Cât îi prețul pe dānsa?
 -Galbeni cāți îi numāra
 De-amu pānā ce-a-nsāra
 La noapte tātā noaptea
 Ș-ncā māni tātā ziua.
 Pā ie atāta o cāpātāt
 Ș-apoi acasā-o-nturnāt
 De la poartā și-o strigāt:
 -Ce faci māicuțā de cinā?
 -Cureti verde din grādinā
 Laște-n zamā de gāinā.
 -Așe sā-ți tigneā de cinā
 Cum mi-i mie la inimā.
 Eu nimica n-oi mānca
 Fā pece din carnea ta
 -Māi Gheorghe, dragu māmii
 Dacă-i așe și așe
 Du-te-napoi dupā ie
 Înapoi s-o înturnāt
 De la poartā o strigāt:
 Ieși māndruțā pān-afarā
 Cā tu mni-ai-fo tare dragā.
 Ieși māndruțā pānā-n prag
 De ț-am fo oricānd drag
 -Du-te māi Gheorghitā-n casā
 Sā-ți sie mā-ta nevastā.
 Eu am fost odatā, a ta
 N-o trebuit a mā da.
 De la Petru Codrea, 50 ani, Berbești,
 1964.

*

E semn rău când cocoșii cāntā la miezul noptii. Aceștia prevestesc și vreme urātā, ploaie.

*

Cānd furnicile sunt neliniștite prevestesc timp urāt, ploaie abundantā.

*

Cānd muștele de casā devin sēcāitoare este semn de vreme urātā, ploioasā, moale.

*

Cānd șobolanii ies la suprafața pāmāntului și devin neliniștiți prevestesc un cutremur.

*

Este interzisā omorārea broaștelor! Acel om care le omoarā, își va pierde neamul.

*

Dacă primāvara de timpuriu vezi un fluture alb, înseamnă sānātate. Dacă este pestrīt prevestește boalā, iar dacā este negru, e semn de moarte.

*

Cānd apar graurii în sat, se poate pune cloșcā pe ouā.

*

Plānsetul mierlei anunțā o primāvarā rece.

*

Cāntecul pițigoifului, vestește o primāvarā timpurie.

*

Apariția insectelor primāvara de timpuriu, vestește o primāvarā caldā.

*

Cānd pițigoiful încearcā să intre în casā, este semn de furtunā.

Prin lege vine conștiința păcatului.

*

Când ciorile se adună în cârduri și se așază în vârful pomilor, se prevestește o vreme uscată, secetoasă. Iarna – ger.

*

Când vrăbiile se scaldă în nisip, va veni ploaia. Când se scaldă în apă e semn de secetă.

*

Când greierele cântă toată seara vestește vreme frumoasă. Când tace e semn de ploaic.

*

Când păianjenul își țese pânza după apusul soarelui, înseamnă că se apropie vremea frumoasă, prielnică.

*

Seara, dacă peștele se prinde ușor în undiță, se vestește ploaie, vreme cu nori.

*

Când broasca se târăște pe sub casă, pe sub streășină, vestește o vreme frumoasă, cer senin, temperatură ridicată.

*

Dacă rândunelele zboară aproape de pământ, ne putem aștepta la vreme rea.

*

Când albinele nu se îndepărtează de stup, se anunță vreme rea, furtună, ploaic.

*

Când rațele se scufundă des în apă, e semn de vreme rea.

*

Plutirea peștilor la suprafața apei anunță ploaic.

*

Zborul rândunelelor la mari înălțimi anunță vreme frumoasă.

Să să bucure omu' la care Dumnezeu nu-i țâne în samă păcatul.

Variante:

- 1 Tache Papahagi, *Graiul și folclorul Maramureșului*, București 1925, pg. 93
2 I. Bârlea, *Poezii populare din Maramureș*, vol. I București, 1924, p. 25

Lirică de înstrăinare

4269

Mă duc maică de la tine
Dorul meu ție-ți rămâne.
Ia-l, mamă, și-l pune-n ladă
Invelit într-o feleagă.
Când ți-a veni dor de fată
Caută-l deasupra-n ladă
De-o fi dorul cum l-ai pus
Eu-s la față cum m-am dus.
De-o fi dorul veștejit
Eu la faț-am gălbenit.
Mă duc maică de la voi
Plângu-mi ochii amândoi.
Dar mai tare-mi plânge
stângul
Știe ce-ajunge străinul.
Străinu de-ar avea vreme
Peste mine-ar tăia lemne.
Străinu să aibă loc
Pune-m-ar toată pe foc.

4270

Străină-s mamă, străină

Străină-s, mamă, străină
Ca viola din grădină.
Mămucă-i ave păcat
De ce m-ai înstrăinat.
Scosu-m-ai în drumul țării,
Mi-ai arătat fața gării
Fața gării la Iza
Să merg, că largă-i lumea.
Și mi-ai dat lumea pe mână,

Să mă țin de-oi fi stăpână.
 Și mi-ai dat lumca-nainte
 Să mă țin de-oi ave minte.
 Of, maică, de-ai ști acum
 Ce dor m-a cuprins pe drum.
 Suflă vântul dintr-o parte
 Dorul badii mi-l abate.
 Acum îmi aduc aminte,
 Că mi-ai spus bune cuvinte.
 Ș-acum m-aș întoarce-acasă
 Să-mi văd mamă,
 Să-mi văd tată,
 Să-mi văd frați
 Să-mi văd surori,
 Să-mi văd grădina cu flori.
 Viola mea ce-a înflorită
 Să n-o mai văd veștejită
 Nici pe mama lăcrimând,
 Nici pe tata suspinând.
 Tristă-i viața-nstrăinată,
 Și amară-i pe viață
 Amară-i și bănuită
 Șohănit ești celuită.

***Cântece de cătănie și
 înstrăinare***

4271

Am avut un fiu drag,
 L-o luat neamțul sub steag.
 Sub steag roșu de mătase
 Trei ani să nu vie acasă.
 -Neamțule, unde mă duci ?
 Tocmai în graniță la ruși.
 Să țin calea dușmanilor
 În fața tunurilor.
 -Căpitane, Pavele,
 Unde duci cătanele ?
 Tot la front săracile.
 Nu le mân-așa de tare

*

Când albinele părăsesc dimineața devreme stupul, prevestesc vreme frumoasă pentru un timp mai îndelungat.

*

Ciorile de câmp în cârduri vestesc că peste o lună va ninge.
 Când veverița își face cuibul sus urmează o iarnă blândă. Jos, iarnă geroasă.

*

Când găscanul stă într-un picior și își bagă capul sub aripă, va fi ger.

*

Dacă șoarecii ies de sub zăpadă, se vestește vreme caldă.

*

Dacă calul se culcă și se rostogolește pe o parte și pe alta, se vestește o vreme cu viscol, viforniță.

*

Dacă oile refuză să intre în grajd, vara înseamnă ploaie, iarna, ninsoare.

*

Dacă vacile pasc cu poftă seara târziu, se anunță vreme rea, iar dacă se grăbesc înspre grajd înseamnă vreme frumoasă.

*

Dacă vitele își mișcă des urechile, e semn de vreme urâtă.

*

Dacă porcul se scarpină de colțul casei, al grajdului sau al cotețului, înseamnă că se apropie vreme rea.

*

Dacă din râu miroase a pește, urmează ploaie cu viitură.

*

Dacă șarpele iese și se plimbă vara pe timp cu soare, înseamnă că se apropie ploaia.

Nu te socoti singur înțelept.

*

Dacă albinele sunt neliniștite, se anunță vreme rea.

*

Dacă ugerul vacii se întărește, urmează vreme frumoasă.

*

Dacă broscuța verde cântă în iarbă, e semn de vreme frumoasă.

*

Dacă toamna sau iarna lupii se apropie de sat și urlă pe marginea satului, se vestește o iarnă grea, cu multă zăpadă și boli la animale domestice.

*

Dacă vrei să plouă, sparge un mușuroi de furnici roșii.

*

Dacă se aude răgetul animalelor de la distanță, se apropie vremea ploioasă.

*

Dacă luna răsare cu colțurile în sus, luna va fi frumoasă, prielnică, potolită.

*

Dacă luna răsare cu colțurile în jos, luna va fi umedă, închisă, cu averse.

*

Dacă luna răsare cu colțurile către miazăzi, prima parte a lunii va fi frumoasă, iar a doua parte va fi umedă.

*

Dacă luna e îndreptată cu colțurile spre miazănoapte, prima parte a lunii va fi umedă și noroasă, iar a doua parte a lunii va fi amestecată.

*

Dacă în jurul lunii se ivește cercul (verigheta, cununa), urmează vreme frumoasă și secetoasă.

Nu te lăuda singur.

Că să strică la picioare,
Dar le lasă mai încet
Să ardă lumini pe piept.

4272

Mai în sus de Baia Mare
Trece-un căpitan călare
Cu trei sute de cătane
Căpitanul fluierând
Și cătanele plângând.
Căpitanu-i întreba:
-Ce plângeți feciorii mei ?

4273

Eu mă duc, codrul rămâne

Eu mă duc, codrul rămâne
Plânge frunza după mine.
Nu știu frunza plânge-or ba
Plânge mama săraca.
Plânge-mă, mamă, cu doru
Ți-am fost fată și fecior
Ți-am scos plugul din ocol.
Ți-am arat, ți-am semănat,
Mândră holdă ți-am lăsat.
Și-n cătane am plecat
Da-napoi n-am înturnat
Că dușmanii m-o-mpușcat
Și viața mi-o luat.

4274

Cântec de pribegie

Vai, săracu pribegu !
De-așternut îi pământu
De-nvelit are cerul.
Perinița de sub cap
Rădăcina unui fag.